

Кузнецов С. О.,
к.ю.н., доцент,
професор кафедри морського
та митного права
Національного університету
«Одеська юридична академія»
(м. Одеса, Україна)

Слатвінська В. М.,
Національний університет
«Одеська юридична академія»
(м. Одеса, Україна)

УДК 347.799.6:656.62(477):341.174.001.8(4)

СТАНДАРТИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ДЛЯ ВНУТРІШНІХ ВОДНИХ ШЛЯХІВ УКРАЇНИ: ДИРЕКТИВА № 96/50/ЄС

Стаття присвячена аналізу стандартів Європейського Союзу, які застосовуються для внутрішніх водних шляхів в Україні. Розкривається необхідність повної імплементації Директиви Ради № 96/50/ЄС в українське транспортне законодавство. Досліджені теоретичні аспекти імплементації положень Директив ЄС щодо внутрішніх водних шляхів в національно-правову систему України. Надана характеристика нормативного механізму імплементації положень Директив ЄС щодо внутрішнього водного транспорту в українське законодавство та проаналізований її ступінь.

Ключові слова: імплементація, Директива Ради № 96/50/ЄС, внутрішні водні шляхи, внутрішній водний транспорт, транспортне *acquis*.

Кузнецов С. А., Слатвинская В. Н. Стандарты Европейского Союза для внутренних водных путей Украины: Директива 96/50/ЕС. – Статья.

Статья посвящена анализу стандартов Европейского Союза, которые применяются для внутренних водных путей в Украине. Раскрывается необходимость полной имплементации Директивы Совета № 96/50/ЕС в украинское транспортное законодательство. Исследованы теоретические аспекты имплементации положений Директив ЕС касательно внутренних водных путей в национально-правовую систему Украины. Дана характеристика нормативного механизма имплементации положений Директив ЕС касательно внутреннего водного транспорта в украинское законодательство, и проанализирована ее степень.

Ключевые слова: имплементация, Директива Совета № 96/50/ЕС, внутренние водные пути, внутренний водный транспорт, транспортное *acquis*.

Kuznetsov S. A., Slatvinska V. M. European Union Standarts for Ukrainian Inland Waterways: Directive № 96/50/EU. – Article.

The article is devoted to the analysis of the European Union standards that are used for inland waterways in Ukraine. The necessity of full implementation of Council Directive 96/50 / EC in Ukrainian transport legislation is revealed. The theoretical aspects of the implementation of the provisions of the EU Directives on inland waterways into the national legal system of Ukraine are researched. The characteristic of the normative mechanism for implementation of the provisions of the EU Directives on inland water transport in Ukrainian legislation is given and its level is analyzed.

Keywords: implementation, Council Directive № 96/50/EU, inland waterways, inland water transport, transport *acquis*.

01 вересня 2017 року Угода про асоціацію Україна – ЄС (далі Угода) набрала чинності, тому передбачене у зазначеному міжнародно-правовому договорі зобов'язання, яке взяла на себе Україна, підписавши Угоду, щодо імплементації актів законодавства ЄС стосовно внутрішнього водного транспорту в українське законодавство має бути добросовісно виконане відповідно до ст. 26 Розділу 1 Частини III Віденської Конвенції про право міжнародних договорів [1].

Питання застосування стандартів Європейського Союзу щодо внутрішніх водних шляхів активно обговорюються в Україні:

– 22 червня 2017 р. посольство Нідерландів у співробітництві з Міністерством інфраструктури та міжнародними фінансовими інститутами в Україні організували та провели в Києві міжнародну конференцію «Дніпро як Європейський водний шлях» [2];

– запропоновано Проект Закону «Про внутрішній водний транспорт» № 2475а-3 від 16.06.2017, який передбачає імплементацію 6 Директив ЄС щодо внутрішніх водних шляхів [3];

– 12 вересня 2017 р. проведено Круглий стіл «Розвиток ринку вантажних річкових перевезень в Україні» в рамках публічного діалогу за ініціативи Офісу ефективного регулювання – BRDO;

– 21 вересня 2017 року Комітетом з питань промислової політики та підприємництва проведено круглий стіл на тему: «Розвиток суднобудування в Україні» [4];

– розроблено Зелену Книгу «Вантажні перевезення внутрішніми водними шляхами» [5].

Питання гармонізації законодавства України щодо внутрішнього водного транспорту до законодавства ЄС не є дослідженим у науковій літературі, тому є доцільним розглянути це питання як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Метою цієї статті є дослідження стану імплементації Директив ЄС щодо внутрішніх водних шляхів у законодавство України, зокрема Директиви Ради № 96/50/ЄС від 23 липня 1996 р. про гармонізацію умов отримання національних свідоцтв капітанів для перевезення пасажирів та вантажів внутрішніми водними шляхами у межах Співтовариства.

З метою реалізації мети загальнодержавної політики Україна має адаптувати своє національне законодавство та практику його застосування до всієї системи права ЄС. Крім того, відповідно до ст. 9 Конституції України, Угода є частиною національного законодавства [6], тому адаптація положень Угоди в національно-правову систему сьогодні є вкрай необхідною.

Згідно зі статтею 474 Угоди, Україна здійснюватиме поступове наближення свого законодавства до права ЄС [7]. А керуючись ч. 1 Розділу 14 Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», транспортне *acquis* ЄС має бути повністю інкорпороване в національну систему права [8].

Відповідно до розробленого Генеральним директором Комісії ЄС з транспорту документу для країн-кандидатів «Путівника щодо транспортного *acquis*», адаптація транспортного *acquis* має 3 стадії [9]:

– транспозиція у національну систему права через національні законодавчі та нормотворчі процедури;

– імплементація через утворення необхідних інституційних змін та бюджетних асигнувань для належного нормозастосування;

– застосування через впровадження засобів контролю та санкцій.

Угодою передбачена імплементація Україною в сфері внутрішнього водного транспорту 6 основних Директив ЄС, а саме:

– Директиви Ради № 96/75/ЄС від 19 листопада 1996 р. про системи фрахтування та ціноутворення на національному та міжнародному внутрішньому водному транспорті Співтовариства;

– Директиви Ради № 87/540/ЄС від 9 листопада 1987 р. про доступ до перевезення товарів водними шляхами для національного та іноземного транспорту і взаємне визнання дипломів, сертифікатів та інших офіційних посвідчень кваліфікаційного рівня для провадження такої діяльності;

– Директиви Ради № 96/50/ЄС від 23 липня 1996 р. про гармонізацію умов отримання національних свідоцтв капітанів для перевезення пасажирів та вантажів внутрішніми водними шляхами у межах Співтовариства;

– Директиви № 2006/87/ЄС Європейського парламенту та Ради від 12 грудня 2006 р. про встановлення технічних вимог до суден внутрішніх водних шляхів, що скасовує Директиву Ради 82/714/ЄС;

– Директиви № 2008/68/ЄС Європейського парламенту та Ради від 24 вересня 2008 р. про внутрішні перевезення небезпечних шляхів;

– Директиви № 2005/44/ЄС Європейського парламенту та Ради від 7 вересня 2005 р. про гармонізовані річні інформаційні послуги (РІП) на внутрішніх водних шляхах Співтовариства [5].

Механізм імплементації Директив ЄС щодо внутрішнього водного транспорту полягає у наступному. Відповідно до Додатку до розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 269-р «Про схвалення розроблених Міністерством інфраструктури планів імплементації деяких актів законодавства ЄС у сфері дипломування моряків на морському та річковому транспорті» передбачається імплементація: 1) Директиви № 87/540/ЄС, 2) Директиви Ради № 96/50/ЄС [10].

Відповідно до п. 5 Додатку XXXII до Глави 7 Розділу V Угоди Україна зобов'язується наблизити своє законодавство до законодавства ЄС:

– Директива Ради № 96/50/ЄС – протягом 5 років;

– Директива Ради № 87/540/ЄС – протягом 3 років;

– Директива № 2008/68/ЄС – протягом 1 року – для усіх перевезень внутрішніми водними шляхами небезпечних вантажів при виконанні міжнародних перевезень, протягом 3 років – під час виконання національних перевезень;

– Директива № 2005/44/ЄС – протягом 5 років;
 – Директива Ради № 96/75/ЄС – протягом 5 років;
 – Директива № 2006/87/ЄС – Положення Директиви мають бути перенесені у рамки Дунайської Комісії – липень 2017 [7].

Відповідно до Плану заходів щодо реалізації пріоритетних напрямків розвитку (частини другої Стратегічного плану розвитку річкового транспорту на період до 2020 року, затвердженого наказом Міністерства інфраструктури України від 18.12.2015 р. № 543), третьою стратегічною ціллю є гармонізація законодавства України в галузі внутрішнього водного транспорту з законодавством ЄС, що проявляється у наступних стратегічних ініціативах:

– імплементація Директиви Ради № 87/540/ЄЕС протягом 2016–2020 Інспекцією з питань підготовки та дипломування моряків;
 – імплементація Директиви Ради № 96/50/ЄС протягом 2016–2020 Укрморрічінспекцією;
 – імплементація Директиви № 2008/68/ЄС протягом 2016–2020 Департаментом безпеки;
 – імплементація Директиви № 2005/44/ЄС протягом 2016–2020 ДП «АМПУ» [11].

Розроблення, прийняття та впровадження нормативно-правових актів з метою імплементації положень основних Директив щодо внутрішніх водних шляхів відповідно до Угоди [7] та розпорядження Кабінету Міністрів України «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 17 вересня 2014 р. № 847-р [12] схематично виглядає так:

Посилання	Назва	Строк	Виконавці
Ст. 368 Додатка XXXII Угоди і п. 313 Розпорядження	Директива Ради № 96/75/ЄС	липень 2017	Мінінфраструктури
Ст. 368 Додатка XXXII Угоди і п. 314 Розпорядження	Директива Ради № 87/540/ЄС	липень 2016	Мінінфраструктури
Ст. 368 Додатка XXXII Угоди і п. 315 Розпорядження	Директива Ради № 96/50/ЄС	липень 2017	Мінінфраструктури Укрморрічінспекція

Закінчення таблиці

Ст. 368 Додатка XXXII Угоди і п. 317 Розпорядження	Директива № 2008/68/ЄС	липень 2017	Мінінфраструктури Укрморічінспекція Укртрансінспекція
Ст. 368 Додатка XXXII Угоди і п. 318 Розпорядження	Директива № 2005/44/ЄС	грудень 2015	Мінінфраструктури
Ст. 368 Додатка XXXII Угоди і п. 316 Розпорядження	Директива № 2006/87/ЄС	липень 2017	Мінінфраструктури Регістр судноплавства України

Відповідно до п. 28 Глави 7 Плану заходів з імплементації розділу «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС з однієї сторони та Європейським Союзом Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони на 2017-2019 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.06.2017 р. № 503-р «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 847» виконано [13]:

Назва	Строк	Виконавці	Стан	Фінансування
1. Директива № 2008/68/ЄС 2. Директива Ради № 87/540/ЄС 3. Директива № 2005/44/ЄС 4. Директива Ради № 96/50/ЄС 5. Директива № 2006/87/ЄС 6. Директива № 96/75/ЄС	2017-2019 роки	Мінінфраструктури	Отримання позитивних висновків Комітету асоціації	В межах видатків передбачених у державному бюджеті, кошти міжнародної технічної допомоги

Повнота імплементації: Директива Ради № 96/50/ЄС – частково – п. 3 Розділу I Плану імплементації Директиви Ради № 96/50/ЄС про гармонізацію умов отримання національних свідоцтв капітанів для перевезення пасажирів та вантажів внутрішніми водними шляхами у межах Співтовариств [14];

Директива Ради № 87/540/ЄС – частково згідно з п. 3 Розділу I Плану імплементації Директиви Ради № 87/540/ЄС про доступ до перевезення

товарів водними шляхами для національного та іноземного транспорту і взаємне визнання дипломів, сертифікатів та інших офіційних посвідчень кваліфікаційного рівня для провадження такої діяльності [15];

Директива № 2008/68/ЄС – частково – п. 3 Розділу I Плану імплементації Директиви 2008/68/ЄС Європейського парламенту та Ради про внутрішні перевезення небезпечних вантажів [16];

Директива № 2005/44/ЄС – частково – п. 3 Розділу I Плану імплементації Директиви 2005/44/ЄС Європейського парламенту та Ради про гармонізовані річні інформаційні послуги (РІП) на внутрішніх водних шляхах Співтовариства [17];

Директива № 96/75/ЄС – частково – п. 3 Розділу I Плану імплементації Директиви Ради № 96/75/ЄС про системи фрахтування та ціноутворення на національному та міжнародному внутрішньому водному транспорті Співтовариства [18];

Директива № 2006/87/ЄС – частково – п. 3 Плану імплементації Директиви 2006/87/ЄС Європейського Парламенту та Ради про встановлення технічних вимог до суден внутрішніх водних шляхів та скасовує Директиву Ради 82/714/ЄС [19].

Якість імплементації: Директива Ради № 96/50/ЄС: деякі положення відображені у Законі України «Про транспорт» і постанові Кабінету Міністрів України від 17.07.2000 № 300. Крім того, в частині нормативних заходів вважається, що План імплементації [14] виконано, адже у Мінюсті зареєстровано наказ Мінінфраструктури від 07.10.2014 р. № 490 «Про затвердження Положення про порядок видачі посвідчення судноводія торговельного судна, яке допущено до плавання судноплавними річковими внутрішніми водними шляхами», однак наявні певні проблеми:

– національне законодавство не відповідає вимогам Директиви та Рекомендаціям Дунайської комісії стосовно посвідчень судноводія – Постанова 77 сесії Дунайської Комісії від 15.12.2011 р.;

– відсутні вимоги щодо дипломування та видачі посвідчень дипломування моряків;

– судновласники не мають можливості проводити дипломування кандидатів на отримання посвідчень дипломування моряків та зайняття посад на судах, що здійснюють плавання на внутрішніх водних шляхах

Прогални в національному законодавстві: відповідно до наказу Міністерства інфраструктури України від 07.10.2014 р. № 490 «Про затвердження Положення про порядок видачі посвідчення судноводія

торговельного судна, яке допущено до плавання судноплавними річковими внутрішніми водними шляхами» [20] система підготовки судноводіїв передбачає спеціальні знання – плавання судноплавними річковими внутрішніми водними шляхами, що є ширшим за підготовку за Директивою Ради № 96/50/ЄС.

Згідно з п 9.4 статті IX наказу Міністерства інфраструктури України від 07.10.2014 № 490 «Про затвердження Положення про порядок видачі посвідчення судноводія торговельного судна, яке допущено до плавання судноплавними річковими внутрішніми водними шляхами» [20], річка Дунай належить до європейських внутрішніх водних шляхів і як внутрішній водний шлях України не розглядається.

Більше того, наказ Міністерства інфраструктури України від 07.10.2014 р. № 490 «Про затвердження Положення про порядок видачі посвідчення судноводія торговельного судна, яке допущено до плавання судноплавними річковими внутрішніми водними шляхами» не дає тлумачення поняття «річкові внутрішні водні шляхи» і не надає переліку річкових внутрішніх водних шляхів.

Таким чином, щодо розглянутої нами Директиви Ради № 96/50/ЄС від 23 липня 1996 р. про гармонізацію умов отримання національних свідоцтв капітанів для перевезення пасажирів та вантажів внутрішніми водними шляхами у межах Співтовариства Україна має протягом 2017-2020 років адаптувати стандарти щодо встановлення вимог для кандидатів на отримання посвідчень на право управління суднами на внутрішніх водних шляхах, привести національне законодавство у відповідність до вимог Рекомендацій Дунайської комісії відносно посвідчень судноводія та Директиви № 91/672/ЄЕС та підвищити рівень безпеки судноплавства на внутрішніх водних шляхах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Віденська Конвенція про право міжнародних договорів URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_118
2. Conference report «Dnipro as European Waterway». URL: <https://mail.ukr.net/attach/get/15045143610939694723/2/DDI%20Conference%20report.pdf>
3. Vadatursky A. Shipbuilding renewal through shipping revival. URL: file:///C:/Users/10/Downloads/Presentation_Mr_Vadatursky_IWT%202475a.pdf
4. Комітет з питань промислової політики та підприємництва провів круглий стіл на тему: «Розвиток суднобудування в Україні». URL: <http://rada.gov.ua/news/Novyny/149219.html>

5. Зелена Книга «Вантажні перевезення внутрішніми водними шляхами». URL: https://cdn.regulation.gov.ua/00/7c/bd/ef/regulation.gov.ua_Вантажні%20перевезення%20внутрішніми%20водними%20шляхами%20final.pdf
6. Конституція України, 1996 // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 14.
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011
8. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1629r-15/page5>
9. DG Transport Guide to the transport acquis. URL: https://www.mtitc.government.bg/archive/en/upload/docs/transport_acquis.pdf
10. Про схвалення розроблених Міністерством інфраструктури планів імплементації деяких актів законодавства ЄС у сфері дипломування моряків на морському та річковому транспорті: розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 269-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/269-2015-p>
11. Стратегічний план розвитку річкового транспорту на період до 2020 року: наказ Міністерства інфраструктури України від 18.12.2015 р. № 543. URL: <https://docs.google.com/viewer?embedded=true&url=http://mtu.gov.ua/files/Стратегія%20річкового%20Додаток%20до%20наказу%20543.pdf>
12. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 р. № 847-р. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=247612342>
13. Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 847: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.06.2017 р. № 503-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/503-2017-p>
14. План імплементації Директиви Ради № 96/50/ЄС про гармонізацію умов отримання національних свідоцтв капітанів для перевезення пасажирів та вантажів внутрішніми водними шляхами у межах Співтовариств. URL: http://www.kmu.gov.ua/document/248056376/Dir_96_50.pdf
15. План імплементації Директиви Ради № 87/540/ЄС про доступ до перевезення товарів водними шляхами для національного та іноземного транспорту і взаємне визнання дипломів, сертифікатів та інших офіційних посвідчень кваліфікаційного рівня для провадження такої діяльності. URL: http://www.kmu.gov.ua/document/248056369/Dir_87_540.pdf
16. План імплементації Директиви 2008/68/ЄС Європейського парламенту та Ради про внутрішні перевезення небезпечних вантажів. URL: http://www.kmu.gov.ua/document/247841354/Action%20Plan_2008-68-EU.pdf
17. План імплементації Директиви 2005/44/ЄС Європейського парламенту та Ради про гармонізовані річні інформаційні послуги (РІП) на внутрішніх водних шляхах Співтовариства. URL: http://www.kmu.gov.ua/document/248078154/Dir_2005_44.pdf

18. План імплементації Директиви Ради № 96/75/ЄС про системи фрахтування та ціноутворення на національному та міжнародному внутрішньому водному транспорті Співтовариства. URL: http://www.kmu.gov.ua/document/248078186/Dir_96_75.pdf
19. План імплементації Директиви 2006/87/ЄС Європейського Парламенту та Ради про встановлення технічних вимог до суден внутрішніх водних шляхів та скасовує Директиву Ради 82/714/ЄЄС. URL: http://www.kmu.gov.ua/document/248090727/Dir_2006_87.pdf
20. Про затвердження Положення про порядок видачі посвідчення судноводія торговельного судна, яке допущено до плавання судноплавними річковими внутрішніми водними шляхами: наказ Міністерства інфраструктури України від 07.10.2014 р. № 490. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1324-14>

